

Sygn. akt I ACa 292/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Lucyna Świdierska-Pilis SO del. Ewa Solecka (spr.)
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa B. R.

przeciwko Gminie (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 11 grudnia 2014 r., sygn. akt I C 407/14,

1) oddala apelację;

2) przyznaje od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Katowicach na rzecz adwokata A. G. 6 642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) złote, w tym 1 242 (tysiąc dwieście czterdzieści dwa) złote podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Ewa Solecka	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Lucyna Świdierska-Pilis
----------------------	---------------------	-----------------------------

IACa 292/15

UZASADNIENIE

B. R. wniósł o zasądzenie od Gminy (...) kwoty 500.000 zł tytułem odszkodowania w związku z ograniczeniem i pozbawieniem go przez pozwaną zasiłku stałego, przez co powód został pozbawiony środków do życia i możliwości kontynuowania leczenia. Powód podkreślił, że jest dyskryminowany i skazany na głód oraz, że złamano wobec niego konwencję Praw Człowieka.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Wskazała, że powód korzysta ze świadczeń pomocy społecznej udzielanych przez MOPS B. i w 2014 roku wydano kilkanaście decyzji z tego tytułu. Stwierdziła, iż brak jest podstaw do uwzględnienia żądań pozwu, bo świadczenia z tytułu pomocy społecznej realizowane były zgodnie z prawem i prawomocnymi decyzjami, a żadna z nich nie została uchylona.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Katowicach :

1. oddalił powództwo;
2. odstąpił od obciążenia powoda kosztami postępowania;
3. zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Katowicach na rzecz adwokata A. G. kwotę 8. 856 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) w tym kwotę 1.656 zł (jeden tysiąc sześćset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem podatku od towarów i usług z tytułu udzielonej powodowi pomocy prawnej z urzędu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd oparł na następujących ustaleniach i zważeniach :

Bezspornym w sprawie jest, że powód B. R. jest osobą niepracującą, na stałe zaliczoną do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności i jest objęty pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w B.. W ramach tej pomocy powodowi przyznawano zasiłki stałe i dla ich wydania, konieczne było składanie przez powoda oświadczeń o sytuacji bytowej, które powód składał.

Decyzją z dnia 2 grudnia 2013 roku nr (...) przyznano powodowi zasiłek stały od dnia 1 grudnia 2013 roku do dnia 31 maja 2014 roku w kwocie 297,37 zł miesięcznie. Na skutek odwołania powoda Samorządowe Kolegium Odwoławcze w K. decyzją (...) z dnia 9 stycznia 2014 roku utrzymało powyższą decyzję w mocy .

Decyzją nr (...) z dnia 5 marca 2014 roku zmieniono decyzję z 2 grudnia 2013 roku w ten sposób, że ustalono wysokość świadczenia od 1 lutego 2014 roku do 31 maja 2014 roku na 244,37 zł miesięcznie z uwagi na uzyskanie przez powoda prawa do dodatku rodzinnego na syna B. R.. Kolejną decyzją nr (...) z dnia 24 kwietnia 2014 roku pozwany zmienił okres przyznawania zasiłku stałego i zamiast do 31 maja 2014 roku określił go do 31 marca 2014 roku, powołując się na przekroczenie kryterium dochodowego, z uwagi na ustalenie dochodu na osobę w rodzinie powoda na kwotę 461,63 zł.

Następnie decyzją nr (...) z dnia 30 czerwca 2014 roku przyznano powodowi zasiłek stały w okresie od 1 czerwca 2014 roku do 30 listopada 2014 roku w kwocie 30 zł miesięcznie. Decyzja ta została zmieniona decyzją nr (...) z dnia 21 sierpnia 2014 roku, którą od 1 sierpnia 2014 roku przyznano powodowi zasiłek stały w wysokości 529 zł miesięcznie na czas nieokreślony. Podstawa zmiany decyzji było uznanie, iż od 30 lipca 2014 roku powód prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe, a zasiłek rodzinny i świadczenia alimentacyjne na syna B. R. pobiera R. W.. Powyższe decyzje nie były przez powoda zaskarżone. Nie zostały wydane decyzje o stwierdzeniu niezgodności z prawem powyższych decyzji – oświadczenie pełnomocnika powoda na rozprawie w dniu 11 grudnia 2014 roku.

Przed wydaniem powyższych decyzji powód składał oświadczenia o swojej sytuacji bytowej, w których wielokrotnie wskazywał, że mieszka wraz z synem i utrzymują się z alimentów i zasiłków. Oświadczenia te zawierały pouczenie o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań. Fakt ten również został potwierdzony przez powoda w jego oświadczeniu złożonym przed Sądem.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Wskazał, że powód swoje roszczenia wywodzi z nieprawidłowości wydanych przez pozwaną decyzji administracyjnych dotyczących ustalenia prawa do otrzymania zasiłku stałego oraz jego wysokości.

Kwestię odpowiedzialności jednostki samorządu terytorialnego za szkodę wyrządzoną wydaniem lub niewydaniem orzeczenia lub decyzji określa przepis art. 417¹ kc. Przewiduje on w § 2, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Skoro powód opiera swoje roszczenie o wydanie przez pozwaną nieprawidłowych decyzji w ustalenia prawa do otrzymania zasiłku stałego i ustalenia jego wysokości, to przed wytoczeniem powództwa powinien dysponować stwierdzeniem we właściwym postępowaniu administracyjnym niezgodności z prawem wydanych decyzji. Powód takim stwierdzeniem nie dysponuje. Nie zaskarżył ona bowiem decyzji pozwanej (za wyjątkiem decyzji z dnia 2 grudnia 2013 roku, która została decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K. utrzymana w mocy), ani nie wystąpił o stwierdzenie ich niezgodności z prawem. Sąd cywilny nie jest uprawniony do dokonywania samodzielnej oceny wydanych w postępowaniu administracyjnym decyzji, co do ich prawidłowości i zgodności z prawem. Ocena ta musi być dokonana w ramach określonych postępowaniem administracyjnym procedur i dopiero stwierdzenie niezgodności z prawem określonych decyzji może skutkować powstaniem roszczenia odszkodowawczego, o ile zostaną wykazane pozostałe przesłanki odpowiedzialności. Mając powyższe na uwadze powództwo należało oddalić, bez badania dalszych przesłanek dotyczących szkody, a w szczególności faktu jej powstania, wysokości i związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanego a powstaniem szkody, co wiązało się z oddaleniem wniosku powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego oraz pozostałych wniosków.

Sąd odstąpił od obciążenia powoda kosztami postępowania w sprawie na podstawie przepisu art. 102 kpc uznając, że za odstąpieniem przemawia zarówno sytuacja majątkowa powoda, jak również jego stan niepełnosprawności i wywołany nim niewłaściwy ogląd działań pozwanej.

Powód wniósł apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w części tj. w punkcie 1 wyroku, zarzucając mu:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego przez błędną ich wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie, które miały istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia:

1. art. 233 § 1 i § 2 k.p.c. przez to, że w ocenie powoda Sąd Okręgowy nie dokonał rzetelnego i wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, a zwłaszcza oddalił wnioski dowodowe powoda o przeprowadzenie dowodów z orzeczenia o stopniu niepełnosprawności powoda, zeznań świadka V. K., wywiadu środowiskowego i opinii biegłego na okoliczność posiadanego przez powoda umiarkowanego stopnia niepełnosprawności o charakterze trwałym pozostającego w związku z zaburzeniami psychicznymi powoda, jego sytuacji finansowej oraz na okoliczność, iż powód nie prowadzi wspólnego gospodarstwa rodzinnego wraz z synem i ma odrębne od niego miejsce zamieszkania.

II. naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe

zastosowanie:

1. art. 417¹ k.c. w zw. z art. 415 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie, w sytuacji gdy, w osobistej ocenie powoda zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje na wyrządzenie powodowi szkody w związku z niezgodnym z prawem działaniem Gminy (...) – Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w B.,

Jak wskazuje sam powód, Sąd pierwszej instancji naruszył nadto:

1. art. 30, 31, 32, 40, 45 oraz 77 Konstytucji RP poprzez odmówienie mu ochrony

przysługującej na gruncie ustawy zasadniczej każdemu obywatelowi Rzeczypospolitej Polskiej, a przez to zaburzenie przez Sąd pierwszej instancji, w odczuciach powoda, podstawowych zasad państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, jakim to państwem jest Rzeczpospolita Polska;

2. art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950r., który to przepis wprowadza prawo do rzetelnego procesu sądowego. Jak wynika z tego przepisu, każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd. W ocenie powoda, rezultat oraz sposób postępowania prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Katowicach jednoznacznie wskazuje na naruszenie w/w przepisu prawa międzynarodowego.

3. art.14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950r., który to przepis wprowadza zakaz dyskryminacji pod względem stosowania przepisów Konwencji oraz korzystania z praw i wolności w niej przewidzianych.

Zdaniem powoda, dotychczasowy przebieg postępowania przed sądem pierwszej instancji stanowi zaprzeczenie w/w przepisu prawa międzynarodowego.

III. błędy w ustaleniach faktycznych:

W ocenie powoda, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, nasuwają się wątpliwości co do słuszności rozstrzygnięcia Sądu. Osobistym zdaniem powoda w sprawie nie doszło do rozważenia istoty sprawy. Sąd oddalił istotne w odczuciu powoda wnioski dowodowe o przeprowadzenie dowodów z orzeczenia o stopniu jego niepełnosprawności, zeznań świadka V. K., wywiadu środowiskowego i opinii biegłego. Oddalając wskazane wnioski dowodowe Sąd uniemożliwił powodowi udowodnienie przedstawianych przez niego w toku postępowania twierdzeń.

W związku z powyższym powód wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 poprzez uwzględnienie powództwa;
2. zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu za postępowanie w II instancji;
3. zasądzenie na rzecz pełnomocnika powoda z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za postępowanie apelacyjne, z uwagi na to, że koszty te nie zostały dotąd pokryte w całości, ani w części.

ewentualnie o:

1. uchylenie zaskarżonej części wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, przy pozostawieniu temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej;
2. zasądzenie na rzecz pełnomocnika powoda z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za postępowanie apelacyjne, z uwagi na to, że koszty te nie zostały dotąd pokryte w całości, ani w części.
3. zasądzenie na rzecz pełnomocnika powoda z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej za postępowanie apelacyjne, z uwagi na to, że koszty te nie zostały dotąd pokryte w całości, ani w części.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja była bezzasadna.

Sąd Okręgowy poczynił w sprawie staranne i dokładne ustalenia faktyczne, które nie były kwestionowane. W oparciu o nie Sąd pierwszej instancji właściwie zastosował prawo materialne, wbrew zarzutom skarżącego nie naruszając

art.417¹ kc w zw. z art. 415 kc, ani Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i międzynarodowych konwencji powołanych w apelacji.

Prawidłowo wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że nie zachodziła przesłanka z art. 417¹ § 2 kc w postaci stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem przedmiotowych decyzji administracyjnych, dotyczących wysokości i czasu wypłacania zasiłku socjalnego przysługującego powodowi, które zgodnie z twierdzeniem powoda miały mu wyrządzić szkodę. Zgodnie z powołanym przepisem, bez wcześniejszego uzyskania takiego orzeczenia, nie można dochodzić przed sądem odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji. Bezspornym było, że powód nie skorzystał z przysługującej mu drogi odwołania się od przedmiotowych decyzji we właściwym trybie, czyli na drodze postępowania administracyjnego. Nie uzyskał zatem stwierdzenia w takim postępowaniu, które byłoby „postępowaniem właściwym” w rozumieniu art. 417¹ § 2 kc, stwierdzenia niezgodności z prawem tych decyzji, których prawidłowości sąd powszechny nie jest uprawniony badać, jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy.

Wobec powyższego, bezpodstawne były zarzuty skarżącego dotyczące naruszenia art. 233§1 i 2 kpc przez oddalenie wniosków o przeprowadzenie dowodów z zeznań świadka, wywiadu środowiskowego, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności powoda i opinii biegłego, które miały służyć wykazaniu, że nie zachodziły okoliczności faktyczne dające podstawę do wydania decyzji administracyjnych, które miały być przyczyną szkody powoda. Kwestie te nie podlegały ocenie sądu w sprawie niniejszej, a zatem dla zasadności roszczenia pozwu były irrelewantne.

Wywody Sądu Okręgowego przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dotyczące zasad odpowiedzialności jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest pozwana Gmina, za szkodę wyrządzoną przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji na mocy art. 417¹ § 2 kc Sąd Apelacyjny w pełni podziela, co czyni zbędnym ich powielanie.

Zaskarżony wyrok nie narusza przytoczonych w apelacji przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzających ochronę przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka, jego wolności i zasady równości wobec prawa (art.30-32 Konstytucji). Apelacja nie wskazuje, na czym owe naruszenia miałyby polegać. Ani przedmiotowe rozstrzygnięcie, ani jego uzasadnienie nie naruszają godności ani wolności powoda. Powód skorzystał z przysługującego mu z mocy art. 45 Konstytucji RP prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Poza wyrażeniem oceny osobistej powoda, że nie otrzymał od Sądu należytej ochrony prawnej, apelacja nie wyjaśnia, jakie okoliczności miałyby o tym świadczyć (nie stanowiło ich oddalenie wniosków dowodowych powoda, o czym wyżej). Oddalenie powództwa wobec braku przesłanek odpowiedzialności prawnej pozwanej nie stanowiło pogwałcenia zasady z art. 77 Konstytucji RP, zgodnie z którą każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Niezgodność z prawem działania pozwanej nie została w sprawie wykazana. Sąd Okręgowy w żadnym razie nie uchybił też art. 6 i art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950 r. Przebieg postępowania nie daje podstaw do stwierdzenia, jakoby powód był dyskryminowany lub traktowany nierzetelnie; skarżący nie sprecyzował, co jego zdaniem miałyby być tego przejawem.

Wobec powyższego, apelacja podlegała oddaleniu, gdyż jej zarzuty nie były zasadne, a zaskarżony wyrok jest prawidłowy.

Sąd Apelacyjny orzekł zatem jak w sentencji, na mocy art. 385 kpc oraz §6 pkt.7 w zw. z §13 ust.1 pkt. 2 i § 2 ust.3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j.Dz.U. z 2013 r., poz.461).

SSO del. Ewa Solecka	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Lucyna Świdarska-Pilis
----------------------	---------------------	----------------------------